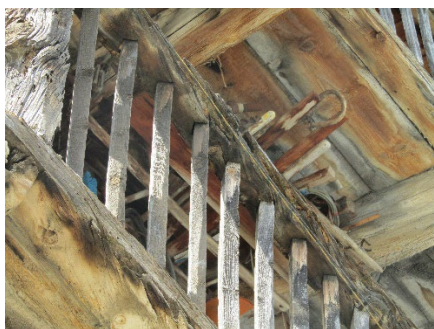

DESCOBREIX ELS INDRETS SINGULARS DE BESCARAN A PEU

Introducció

Bescaran és un poble de la comarca de l'Alt Urgell, al municipi de Valls de Valira, que té una altitud de 1360 m i que compta amb uns 70 habitants. Se situa en una antiga cruïlla que duu, per una banda, al camí del Dolmen de Sorri i de Castelnou de Carcolze i a la Cabana del Moro. D'altra banda, també és un indret proper al camí d'Andorra, a la Rabassa i cap al camí dels llacs de la Pera, en direcció a la comarca veïna de la Cerdanya. Cal rebatre la idea que és un poble aïllat. Ben al contrari, es nodreix de les comunicacions que l'envolten.

1. Balcons típics

Els balcons de cal Sai i cal Pascol es caracteritzen per la seva estructura coberta. El sostre té un voladís, que protegeix de les inclemències del temps i una altra part a destacar, són uns barrots que tenen una ornamentació detallista, treballada amb talla, anomenat musicat, una espècie d'escultura en relleu. Més concretament, el que acostumen a representar aquests barrots són dibuixos de flors de pastor.

2. Molí

La força hidràulica del molí fariner de Bescaran servia per tres coses. En primer lloc, era un molí de blat; en segon terme, s'hi instal·laren serradores i, en darrer lloc, va servir per abastar amb llum el poble fins els anys 50-60 del segle passat. Així doncs, a part de moldre el blat, el molí també acollia altres funcions, com ara la de muntar unes serradores que, amb la força hidràulica, van servir per construir la rectoria pels volts de 1870. Aquestes serradores les transportaven traginers i les acoblaven als molins.

3. Caseta de la llet

A l'entrada del poble, una senzilla estructura de fusta situada a la vora de la carretera, que acollia les llaunes de la llet, mentre es refredaven, esperant la recollida, que sortia des de Castelnou de Carcolze, a uns 7 km de Bescaran, fins a la Seu d'Urgell. La caseta de la llet era on, al tornar de l'entrega estaven antigament disposats els bidons dels membres de la cooperativa.

4. Forn

El forn de Bescaran és una estructura fosca, poc comú, que es situa en un revolt de la muralla, conegut per la gent del poble “carrer fosc”, que és la part tancada. Era un forn comunitari que tenia tres propietaris.

5. Carrer clos

És el carrer que duu al forn. Originàriament era una porta d'accés al poble emmurallat, també coneguda com a carrer fosc, carrer clos o la muralla. La seva estructura està formada per una biga i està cremada.

6. Creus

La primera creu s'acaba amb una flor de lis que és l'emblema borbònic per excel·lència. L'altra, té les característiques pròpies de la creu de Tolosa. Es tracta d'una fita territorial que defineix l'entrada a un municipi, monestir o camí. La de ferro, acabada amb flor de lis, des d'on arrencava la processó que anava a una petita capella que era la de la Mare de Déu del Pui. D'altra banda, la creu de pedra, a la roca del Mateu, a la plaça del poble, pertany a un sarcòfag medieval.

7. Campanar de Sant Martí vell

Del terç que menjaven els coloms el poder era del temple de Sant Martí de Bescaran, del que avui en dia en resta un campanar isolat, al costat del cementiri. És una torre romànica, de planta quadrangular, amb tres pisos amb finestres geminades de doble esqueixada, obertes als quatre vents, que es van fent més grans a mida que van pujant, per salvar les lleis de la perspectiva, un recurs habitual en el romànic comarcal i andorrà. La

coberta del campanar va ser reformada amb criteris poc precisos durant el passat segle.

8. Colomer

Colomer del segle XI, coetani al campanar. Hi ha un cercle de lloses que envolten la construcció, per protegir els nius dels coloms de les serps, impeditint que hi accedissin. Va anomenar-se “torre dels homes lliures”, perquè tenien la derogació del senyor per poder tenir coloms per a l'alimentació. Els coloms mengen un terç del blat del senyor, que a Bescaran no existia, sinó que aquesta autoritat era el poder eclesiàstic.

9-10. Església parroquial de Sant Martí

Església d'una sola nau, capçada a nord amb capçalera plana i coberta amb volta de canó d'un sol tram, que arrenca d'un fris motllurat de guix que la recorre en tota la seva longitud. A l'angle sud-oriental del conjunt s'aixeca una torre de campanar d'aparença robusta i secció quadrangular, construïda en un moment d'ampliació de l'església Al costat de ponent presenta una finestra rectangular.

Fris inferior: altres elements etnològics i arquitectònics

Forrellats o pestells

Observen diferents tipus de treball en el ferro dels forrellats i les tanques de fusta dels portals i pallers del poble. Originalment, els forrellats eren unes simples obertures, on poder-hi introduir un palet corb que eleva el pestell, ficant la seva punta pel forat del forrellat. D'aquesta manera, la porta s'obria al córrer o aixecar-lo. A aquests més primigenis, els segueixen altres tipus de forrellat més complex o que presenta motius decoratius, que són de ferro, amb relleus geomètrics.

Xemeneia

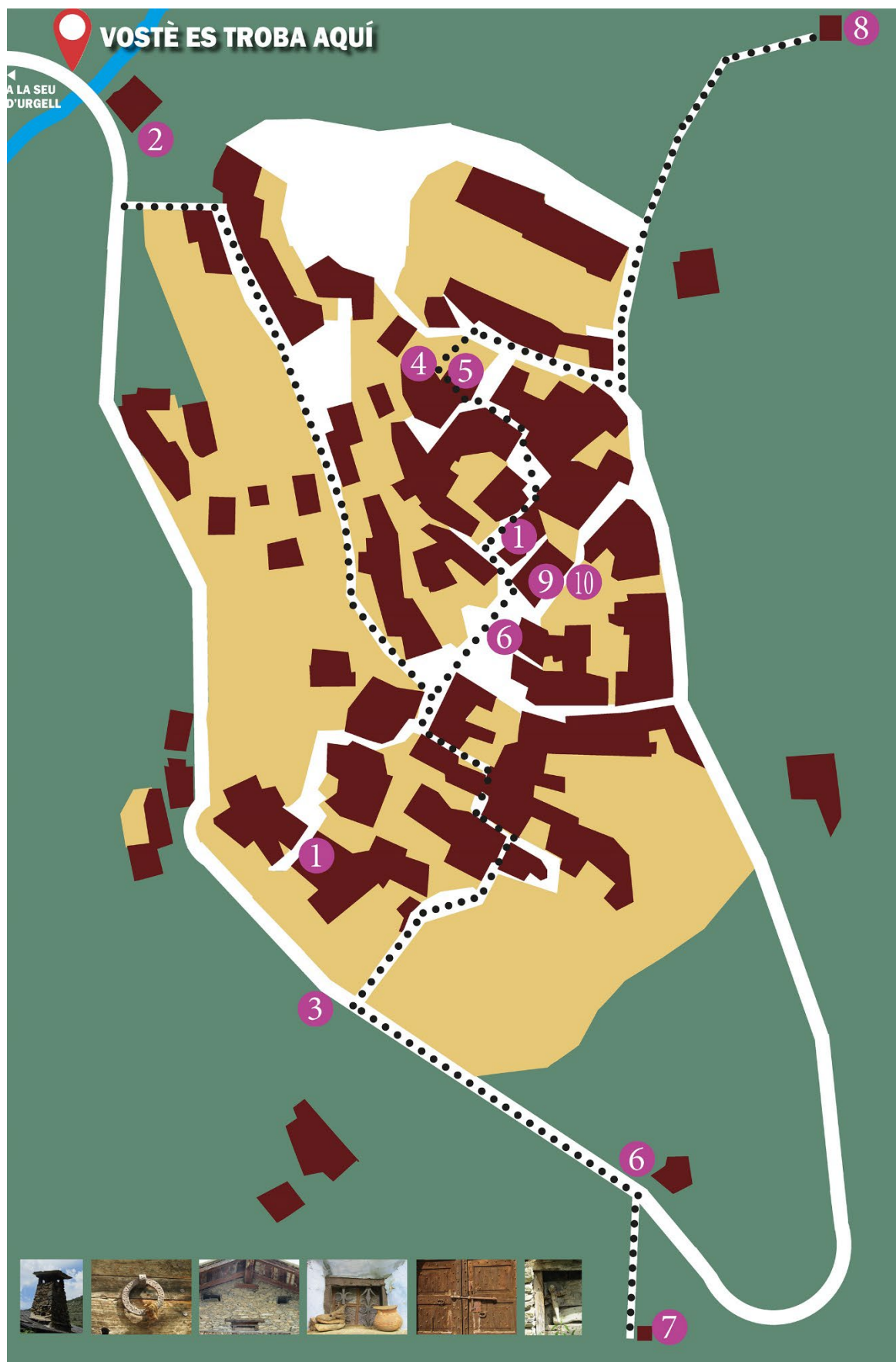
Xemeneia amb una estructura particular, de planta quadrada que tendeix a una forma piramidal a mida que va pujant. És un tipus de xemeneia poc habitual al poble de Bescaran, que denota una gran originalitat.

Biga de cavallets i comunera

Tipus de biga molt present a les cases i pallers del poble, composta per una senzilla estructura interna de fusta (cavallets) a dues vessants, que, en l'exterior és coberta amb lloses de pissarra. Al mig, hi ha un element anomenat comunera, que separa les dues vessants de l'estructura.

Doble estripagecs invertit

L'estripagecs és un element etnogràfic molt present en la cultura pirinenca, especialment a l'Alt Urgell i Andorra. Normalment es tracta d'una espècie de barrot metàl·lic, en ferro, que salva l'espai buit de les finestres de cases i bordes dels intrusos. El nom li ve donat, per tant, d'estripar els geccs (jaquetes) dels valents que, tot i veure'ls, intentaven sortejar-los.

Ajuntament de
les Valls de Valira

Entitat Municipal
Descentralitzada (EMD)
de Bescaran

Consell Comarcal
de l'Alt Urgell

